

Rapportage van de quickscan welke in het kader van de Flora- en faunawet is uitgevoerd op 22 en 25 mei 2009.

In opdracht van de gemeente Montferland door Ecoburo Van der Loo.

Onderzoek en tekst: ing. H.J. van der Loo.

Inleiding

Kilder, gelegen aan de noordwest kant van de stuwwal Montferland, bezit enige sportvelden waaronder een voetbalveld. Deze is gelegen aan de buitenrand van de plaats maar nog wel in de bebouwde kom.

Dit veld is aan 3 zijden omringd door een houtwal welke vooral uit wintereiken bestaat en aangevuld met struiken van het zgn. bosplantsoen. Deze houtwal scheidt het voetbalveld van de bebouwing bestaande uit woonhuizen.

De gemeente Montferland is voornemens op de plaats van dit voetbalveld enige nieuwe woningen te bouwen. Hierbij zullen de bomen blijven staan.

Gezien de ligging van de locatie ten opzichte van het deels beschermde Montferland, is een zorgvuldig onderzoek naar mogelijk beschermde planten en dieren noodzakelijk.

Onderzoek

Werkwijze, data en tijdstippen.

Het gebied is op 2 dagen in 2009 bezocht:

22 mei van 14.30 tot 17.00 uur

25 mei van 21.30 tot 22.30 uur

Op 22 mei is, i.s.m. drs. J.M.M. Brouwer vooral gekeken naar de vegetatie.

Daarnaast is ook gelet op dieren of mogelijk sporen ervan.

Op 25 mei is vooral naar vleermuizen gekeken. Hierbij is een Pettersson D 240 X gebruikt en daarnaast nog een Mini -3 batdetector.

Beide keren is ook de heer A. Welgraven mee geweest.

Resultaten

Planten en schimmels

Op 22 mei is dus de houtwal en het grasveld bekeken.

Het grasveld was net ingezaaid maar aan de randen groeiden nog enkele kruiden zoals zachte ooievaarsbek en Maarts viooltje.

De struiklaag van de groene wal bestond uit bekende bosplantsoenstruiken zoals de gewone vlier, peterselievlier, rode kornoelje, hazelaar, sneeuwbes, meidoorn, sleedoorn enzovoort.

Hiertussen groeiden ook een aantal kruiden, sommige na als tuinafval over de afscheidende haag te zijn gegooid: kraailook, vogelmelk, look zonder look, heggenrank, lievevrouwebedstro, kruisbes en aalbes en bitterzoet.

In de boomlaag, welke voor ongeveer voor 95 % uit wintereik bestaat, stonden ook nog haagbeuk, es en esdoorn.

Er werd een weidechampignon gevonden.

Dieren

Amfibieën: Er werd een uitwerpsel van een gewone pad gevonden op de rand van het grasveld. Hoewel vele voorwerpen als zeil, planken flessen, takken etc. werden omgekeerd is er verder geen amfibie gevonden.

Reptielen vielen niet te verwachten en zijn ook niet waargenomen.

Vogels: op vogels is wel gelet maar behalve vinken in de directe omgeving, een overvliegend ekster en een alarmerende winterkoning, zijn weinig vogels gehoord. Deze alarmerende winterkoning, welke steeds op dezelfde plaats reageerde, wijst op een mogelijk broedgeval in de struiklaag. (zie kaart).

Omdat het een quickscan betrof, is er geen ochtendronde gehouden. Tenslotte worden de bomen niet gekapt en zal bij mogelijke verwijdering van de kruid- en struiklaag buiten de broedperiode gewerkt moeten worden.

Zoogdieren:

Het was bijzonder dat op de enige aanwezige boom met gladde stam, die ook nog eens goed met wieren was begroeid, enkele krabsporen van een marter stond (zie foto). Omdat het hier geen holle boom betrof is het vermoedelijk een eenmalige beklimming door een steenmarter geweest bijvoorbeeld om een hond (of mens) te ontvluchten. Het was wel te verwachten dat er een steenmarter in Kilder leefde en dat hij/zij o.a. hier voedsel komt zoeken.

Vleermuizen : hoewel op tijd aanwezig om rosse vleermuizen waar te nemen, werden deze niet gezien of gehoord. Bij een ruig grasland valt deze soort wel te verwachten, maar niet boven een geschoren voetbalveld.

Wel kwamen er een heel groepje laatvliegers foerageren. Opvallend was hun reeds zeer vroege aanwezigheid 21.45 uur, nog vóór de gewone dwergvleermuizen. Ook deze kwamen hier , een kwartier later , jagen maar deze soort ging ook bij de huizen en tuinen langs. Het aantal tegelijk aanwezig en jagende laatvliegers was 5 dieren; van de gewone dwergvleermuizen waren er minimaal een tiental aan het jagen. De laatvlieger is een soort die het steeds moeilijker krijgt door de gewijzigde infrastructuur van het platteland. Het verdwijnen van grote bomen in lanen en bosjes of anderszins samenhangende verbanden, is mijn inziens hier vooral debet aan.

Het is de auteur/ onderzoeker bekend dat in de kerk van Kilder een kolonie gewone grootoren verblijft. In 2008 zijn er in augustus door mevr. T. Temmink nog 23 dieren geteld. Daarom is ook gekeken in hoeverre de groensingel om het voetbalveld mogelijk foerageerterrein van (een deel van) deze kolonie kan zijn. Het blijkt dat, behalve een aantal grot(er)e bomen nabij de kerk er verder niet

veel voedselbronnen voor deze gleaners in de plaats aanwezig waren. (Een gleaner 'plukt' veel insecten direct van het bladoppervlak af. Het dier vliegt daarvoor direct naast of zelfs door boomkruinen en hogere struiken. Er wordt niet ver van de verblijfplaats gejaagd en ook worden open plekken gemedend. Verder kan deze soort slecht tegen verlichting. Omdat het dier vaak alleen gebruik maakt van zijn oren om zo over blad kruipende insecten op te sporen, is lawaai ook erg storend voor deze dieren. Het is dan ook zeer reëel om te verwachten dat de houtwal, welke door zijn U-vorm veel beschutting aan insecten en uiteraard ook aan vleermuizen, duisternis en rust biedt, een belangrijke voedselbron voor deze aanwezige kolonie is.

Conclusie

Er zijn in de onderzochte locatie geen beschermde planten gevonden.

Er zijn sporen van de gewone pad gevonden.

Er zijn geen verblijfplaatsen van beschermde dieren gevonden. Wel is gebleken dat de steenmarter (tabel 2 soort) hier voorkomt en vermoedelijk is de locatie een deel van zijn jachtterrein.

Dat laatste is zeker het geval van de vleermuissoorten laatvlieger en gewone dwerg en zeer waarschijnlijk ook van de gewone grootoor. Omdat deze dieren in Kilder geen of nauwelijks een alternatieve foerageergebied hebben, is dit een belangrijk gegeven. Het gaat hier dan nl. om de in stand houding van de aanwezige populatie.

Doordat de bomen niet gekapt gaan worden, is een gedeelte van het foerageergebied veilig gesteld. Door de afname van de struiken zullen er echter hierdoor direct en indirect minder insecten zijn. De beschutting en het leefgebied van deze insecten is dan nl. afgenomen.

Een groot probleem bij het bebouwen van deze plek ontstaat echter vooral voor de grootoren: door de afname van rust maar bovenal door het verdwijnen van de afwezigheid van licht, zowel door het verlichten van de woonplek als het licht wat uit de huizen zal komen, zullen deze dieren zeer gehinderd worden waardoor foerageren veel moeilijker voor hen wordt.

Samenvattend:

er zal een ontheffing moeten worden aangevraagd voor de vleermuizen. Vermeld hierin meteen daarin de voorstellen tot mitigatie en compensatie voor de verschillende vleermuizen.

Advies

Omdat zowel rust als duisternis naast de afname van voedselplanten sterk zullen terug zullen lopen, zal er toch mitigatie en compensatie plaats moeten vinden.

Onder de bomen kunnen mogelijk veel struiken aanwezig blijven waarbij vooral inheemse soorten (en variëteiten!) voorrang moeten krijgen zoals de gewone vlier, hazelaar, meidoorn etc.

De aanwezige duisternis zal zoveel mogelijk, zeker in de boomkruinen moeten worden gehandhaafd. Dit kan door de juiste armaturen te kiezen: laag en gebundeld zodat er geen licht naar boven schijnt. En ook de struiken zoveel mogelijk onbelicht laat (plaatsing). Het licht wat uit de huizen zal komen, zal echter niet verhinderd kunnen worden. Daardoor zal er compensatie moeten plaatsvinden door elders in de gemeente en op groene wijze, dus door middel van bomen of hoge(re) struiken verbonden met de kern (kerk), inlandse bomen in samenhangend verband, te planten. Dus bv. een

laan of een haag of een bosje. Ook bomen in tuinen kunnen hierbij een positieve rol spelen. Deze compensatie aanplant moet in een donker en rustig gebied liggen en ook de vliegrouete erheen zal rustig en donker gehouden moeten worden.

Mogelijk overbodig om te zeggen dat de grootoren kolonie in de kerk in Kilder ook flinke bescherming verdiend: geen verstoring, geen afsluiten van de zolder, geen renovatie zonder eerst advies gevraagd te hebben bij de juiste instanties, geen in licht badende kerk, handhaven van het groen dicht bij de kerk.

Bijlage: tabel 1

Beschermde soort	Tabel F en F-wet	Functie van het gebied voor aangetroffen soort
Gewone pad (bufo bufo)	Nr. 1 Algemene soorten	Foerageergebied, mogelijk verblijfplaats
Steenmarter (Martes foina)	Nr. 2 Overige soorten	Foerageergebied Mogelijk rustplek
Laatvlieger (Eptesicus serotinus)	Nr. 3 bijlage 1 AMvB	foerageergebied
Gewone grootoor vleermuis (Plecotus auritus)	Nr. 3 bijlage 1 AMvB	foerageergebied
Gewone dwergvleermuis (P. pipistrellus)	Nr. 3 bijlage 1 AMvB	foerageergebied